

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Lvcæ Pinelli Societatis Iesv Theologi, De Virtute Sev
Energia, & admirandis Sacrosanctæ Missæ effectibus,
Libri Duo**

Pinelli, Luca

Coloniæ, Anno M.D.CVIII.

XXV. De his, qui à præcepto audiendi Missam diebus festis excusantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46295](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46295)

tempore, cum intentione manendi in illo loco per illam diem, obligati sunt ad audiendam Missam. Si enim obligati sunt illud Festum obseruare, & sanctificare, etiam ad sistere Missæ obligati erunt; quippe cum Festorum sanctificatio consistat in hoc, ne quis seruilia opera faciat, & vt S. Missæ Sacrificio ad sistat.

De his, qui à præcepto audiendi Missam diebus festis excusantur.

CAP. XXV.

Primò excusantur ab audienda Missa omnes Excōmunicati & Interdicti, etsi propria culpa in talem incurrerint censuram, vnde diebus festis Missam nō audiendo nō peccāt: omnibus enim istis prohibet Ecclesia, etiam festis diebus, diuinis officijs ad sistere. Ergo quoque cessat obligatio ingrediendi Ecclesiā, & audiendi Missam, cum duobus præceptis contrarijs obedire sit impossibile.

Hic dubitari potest, an is, qui abs-

lutio-

lutionem habere potest à censura, & per negligentiam eam impetrare non curat, peccet contra præceptum de audienda Missa? Ex vna parte videtur peccare: per illum enim fiat, quò minus impedimentum illud remoueat: deinde, excusabatur quidem ante, quia cõtra voluntatem suam ab audienda Missa prohibebatur, iam verò, dum nõ procurat absolutionem, videtur cessare ista excusatio, & Missam voluntariè omittere, & per consequens, neque ab eius omissione excusandus; qui enim causam vult, etiam vult effectum. Ex altera parte Nauarrus cap. 21. numer. 3. negat talem peccare omissione Missæ, propterea quòd stante impedimento censuræ, iuridicè Missam audire intermittat: peccatum verò quòd admittit, non procurando absolutione, aliud dicit genus esse peccati ab omissione Missæ distinctum. Suarez disp. 88. sect. 6. in principio eiusdem est sententiæ, dicens: talem ex rigore huius præcepti non esse obligatum procurare absolutionem censuræ. Ergo dum hac in parte negligens est, non peccat contra

præceptum, neque postea non audiendo Missam propter censuram, cuius vinculo est innodatus, & per consequens ab huius præcepti transgressione excusandus.

Similiter infirmus, qui negligens est in procuranda sanitate ut Missam audiat, non peccat contra hoc præceptum audiendi Missam in die festâ, propterea quòd hoc præcepto non obligetur tale impedimentum remouere. Multis secunda hæc opinio videtur esse probabilis, non tam propter testimonia dictorum Authorum, quàm propter rationes pro ea adductas. Prima verò opinio solam aliquam apparentiam rationis habere videtur, propterea quòd qui potest habere media, etiam obligatus esse videatur ea arripere, quibus ad audiendam Missam iterum admittatur. Cùm ergo censuram tollere possit, quæ impedit, quò minus audire Missam possit, sibi imputet, quòd Missam non audiat. Verùm hæc ratio præsupponit talè stante censura obligatum esse ad audiendam Missam diebus festis. Quod si verum esset, rectè concluderet. Nauarrus verò stante censu-

cenf
dice
nem
obti
pecc
Miss
long
de C
anim
gat a
nem
lutia
rem
nica
est,
non
giur
Inte
obl
nem
legi
gio
que
inte
to a
ia

censura eum obligatum esse negat. At
 dices: Qui propter Excommunicatio-
 nem, quam sua culpa incurrit, negligit
 obtinere intra annum absolutionem,
 peccat. Ergo etiam peccabit omittendo
 Missam. Respondet Suarez, rationem esse
 longè diuersissimam: præceptum enim
 de Confessione per se obligat mundare
 animam, & consequenter etiam obli-
 gat ad procurandam omnem dispositio-
 nem necessariam ad peccatorum abso-
 lutionem; item, vt quis diligens sit in
 remouendis impedimentis Excommu-
 nicationis. At cum Missa diuersa ratio
 est, cuius præceptum duntaxat obligat
 non habentes impedimentum.

Dubitatur etiam, an is, qui priuile-
 gium habet audiendi Missam tempore
 Interdicti, diebus festis Missam audire
 obligatus sit? Aliqui dicunt quòd non:
 nemo enim est obligatus vti suo priui-
 legio; vnde talis, non vtens suo priui-
 legio, non peccat Missam non audiendo,
 quemadmodum neque peccant cæteri
 interdicti: Alij cum meliori fundamen-
 to asserunt, talè obligari. In his est Soto
 in 4. dist. 13. q. 2. art. 1. Nauarrus c. 21. n. 3.

L 5 & Sua-

& Suarez disput. 88. sect. 6. §. Solet. Ratio-hæc est, quia Interdictum excusat ab obligatione audiendi Missam, propter impedimentum quod opponit. Ergo sublato impedimento, præceptum de audienda Missa valet, & vigorem habet. Quare cum pertale privilegium tollatur impedimentum & prohibitio Interdicti, reliquum est, manere obligationem audiendi Missam; quemadmodum incarceratus, dum carceri inclusus est, non tenetur audire Missam diebus festis; si vero per privilegium ex carcere liberaretur, iam quoque diebus festis Missam audire obligabitur. Ad id vero, quod dicitur, neminem teneri uti suo privilegio, respondetur hoc modo: qui habet privilegium non cogi ut illo utatur, sed præsupposito privilegio, id est, præsupposito quod nulla adsit prohibitio Interdicti, eum ad servandum præceptum de audienda Missa obligari.

Secundo ab hoc præcepto excusantur omnes ij, quotquot citra suam culpam & inuincibilem ignorantiam, vel nesciunt hodie Festum indictum esse, quæ vocatur ignorantia facti; vel nesciunt tali Festo se ad audiendam Missam obligari, & dicitur ignorantia Iuris, quæ raro inuinci-

bilis est, & culpa caret, nisi fortè in homine aliquo stupidissimo, aut puero recèter vsum rationis cõsecuto. Quotiescunq; tamen alterutra horũ ignorantiarum interuenerit, à peccato omisſe Missæ in die festo excusamur: vbi enim per ignorãtiam inuincibilem delinquitur, voluntas non concurrit, qua deficiente etiam cessat peccatum. Eadem ratione excusantur, qui ex obliuione naturali vel hodie festum indictum esse, vel audire Missam obliuiscuntur.

Tertiò excusantur, qui corporis infirmitate præpediti, ad audiendam Missam adire Ecclesiam nequeunt: nemo enim obligatur ad id, q̃ non potest, veluti incarcerati, ægroti, &c. Quibus exire domũ licitũ non est propter iuramentũ iustũ, vel mãdatum à Superiore impositũ. Qui in die festa tam procul ab Ecclesia sunt distiti, vt ob id Missam audire non possint. Hinc dubiũ nascitur tale, an qui ex Superiorũ mãdato, vel morbo coguntur manere domi, si Oratoriũ habeat in ædibus ab Episcopo approbatũ, in quo Missam audire possint, obliget̃ur etiam procurare, vt in eo Oratorio celebretur

Missâ, quam audiant? Respondeo, si in ædibus dicatur Missâ, tales obligari ad eam audiendam; quemadmodum etiam incarcerati, si legatur Missâ in carcere, alioquin non obligari. Ecclesiæ enim præceptum ad audiendam Missam diebus festis duntaxat obligat, non etiam ut quis procuret Missam, aut stipedium Sacerdoti det ad celebrandam Missam.

Quartò excusantur nauigantes procul à terra, velut in nauî aliqua magna vel triremi; non enim audire possunt. Cùm enim (vti dictum est supra cap. ii.) in mari non sit licitum Missam celebrare, & ad terram pertingere non possint, meritò excusantur; secus est cum ijs, qui vel in flumine, vel in mari prope terram nauigantes audiendi Missam habent commoditatem. Dicit hîc quispiam: In mari Missâ sicca dicitur: Ergo nauigantes in mari Missam siccam audire tenebuntur. Respondeo, æquum quidem esse illam audire, cùm sic conseruetur deuotio, & cultus quoque diuinus aliquo modo exerceatur; sed tamen non esse necessarium, nisi ob periculum scandalis ratio hæc est, quia Ecclesia nos obligat ad-

gat adfistere Missæ Sacrificio: Sacrificiū verò in Missa sicca nullum est, siquidem in illa non consecratur Corpus & Sanguis Domini nostri, qui adoratur. In eadem sententia est Suarez loco citato, hac adductus ratione, quòd Missa sicca, non sit Missa, sed res duntaxat quædam accidentariæ Missæ, ad quas Ecclesiæ præcepto non obligamur.

Quintò excusantur, qui Missam non audiunt propter periculum magnum & notabilis alicuius dāni corporalis, puta vitæ, inimicitia, contagionis, quæ grafatur in eo loco, vbi Missa dicitur. Similiter excusantur, qui à morbo conuauerunt, si ad iudicium prudentis & periti medici adeundo Missam periculum subeant, ne vel in morbum reincidant, aut tardius sanitatem recuperent. Dixi *prudentis*: reperiuntur enim, qui sub prætextu morbi à Missa quidem abstinent, at foras interim egredi, maioresq; subire labores, quàm sit audire Missam, non reformidant.

Sextò excusantur, qui probabiliter inimici vim ac iniuriam, aut notabile honoris detrimentum sibi metuunt.

Hinc etiã mulier nobilis excusatur, quę quòd decenti vestitu vel comitatu suo statui & conditioni conueniente destituatur, ad Ecclesiam ingredi nõ potest; vel si ingredi cogatur, citra verecundiã & ruborem Missę adfistere non possit. De viris nobilibus idem intelligendum, qui similem ob causam, quò minus in publicum prodeant, impediuntur. Quòd si tamen tales audire Missam possint, eo loco, vel tempore, quo à populo non conspiciantur, ob cessantem verecundiam, excusationem amplius non merentur. Huc quoque pertinet casus ille, quo mulier ab audienda Missa excusatur, quę cū ab alijs reputetur honesta, fortè oblato sibi vitio vterum gestat, metuens, ne si Missã publicè audiat, detecto crimine, periculum famę ac honoris patiat: si tamen occultè vel secretò Missam audire possit, audire eam vtiq; tenetur.

Septimò excusantur, qui ingens aliquod damnũ temporale formidat. Verbi gratia: Si quis relicta domo vacua fures extimescat, aut si iter faciēti per locum latronibus infamē Missę audiendę
causa

causa itineris deserendi sint socij; vel is, cuius sumptibus per viã sustentatur; vel denique is, qui viam ignoranti mōstrat. Quæ omnia tū demum habere locū existimanda sunt, quādo notabile aliquod damnum vel periculum impēdet. Negligere enim Missam ideo dūtaxat, ne socios itineris cogaris deserere, non est causa sufficiens, vt arbitratur Caietanus verb. Festa; Armilla, verb. Missa, nu. 30. & Suarez sect. 6. Similiter pastores ouium, aliarumque pecudum excusantur, quādo quos sibi Missam audiētibus substituant, non habent. Excusat etiam ab hoc præcepto insignis aliqua incommoditas, veluti si quis pedes existēs, tribus vel quatuor miliaribus ab Ecclesia distet, idque coelo præfertim turbido ac pluuioso. Similiter excusatur, cui negotium magni alicuius momēti expediendum est, quod moram non pariat, modò tamen ne interueniat negligentia. Verbi gratia: Scit aliquis cras, quia est Dominica, & audiendam Missam, & simul negotium sibi magni momenti expediendum incumbere, nihilominus tamen tam diu in lecto iacet, vt tam
audien-

audiendæ Missæ, quàm negotij illius expediendi occasionem amittat: Talis, si omiſſa Miſſa negotiũ suum expediat, non excuſabitur à peccato, propterea quòd, cùm poſſet, illud non ante expedierit.

Octauò ab audienda Miſſa excuſat Charitas proximi, veluti ſi quis omittat Miſſam, vt ne infirmantem ſolum, & auxilio neceſſario deſtitutum, deſerat, non peccat, ſcilicet ſi vtrumq; còmodè fieri ſimul non poſſit, ſine magno infirmantis detrimento. Ita ſentiũt Caietanus, Soto, & Nauarrus, locis ſupra allegatis. Magnum verò detrimento imminere infirmo intelligitur, non ſolum ſi periculum ſit de illius vita, aut notabili aliquo morbi incremento, verum etiam ſi Miſſæ cauſa medicamenta debito tempore adhiberi non poſſint, aut veriſimile ſit, infirmum propter ſolitudinem id temporis anxietate & tædio inſigni afflictum iri. Hinc queritur, cuiuſmòdi peccatum admittat, qui Miſſam negligit, vt ægroto inſeruiat non urgente neceſſitate? Reſpondeo: Si talis, neminem habens, qui cum in tali caſu

casu consulat, præsentiam suam necessariam existimavit, nullum committit peccatū. Similiter, si id facit, existimans aliquo modo sic expedire, idque bona fide, omittendo Missam propter opus illud pietatis seu charitatis, etiam non peccat mortaliter, ut arbitratur Suarez loco citato. Hic alia duo dubia occurrunt, pertinentia aliquo modo ad charitatem; quorum Primum est tale: Mulier aliqua scit, se perditè amari à viro quopiam ad peccatum facili ac proclivius, poteritne intermittere Missam, ne tali viro peccandi occasionem præbeat? Respondeo primò, eam ideo non esse obligatam manere domi, sed si velit, posse exire & audire Missam: non enim à muliere scandalum istud existit, verum ex nequitia viri. Deinde dico, eam mulierem, si, ut viri istius fragilitati subueniat, domo non egrediatur, non peccare die festa non audiendo Missam. Ita sentit Soto in 4. dist. 13. q. 2. artic. 1. & Suarez loco citato.

Secundum dubium est tale: Si quis ingrediendo Ecclesiam, magnam aliquam rixam aut contentionem probabiliter

biliter timeat ratione præeminētię, vel dignioris loci, aut ob similem causam, excusabiturne ab obligatione audiendi Missam? Respondeo cum ijsdem Doctolibus excusari: neminem enim cum tãti damni periculo obligat Ecclesia. Eadem ratione dicti Auctores eam scēminam excusant, quæ mariti sui rixas ac perturbationes timens, Missam omittit, vt videlicet veniens maritus, omnia parata inueniat. Quod tamen ita intelligēdum est, si grauis admodum maximeque periculosa mariti timeatur perturbatio: exiguam enim satius est dissimulare. Præterea, ne vxoris concurrat negligētia, dum videlicet non satis manē audit Missam, aut prandium debito tempore nō accurat: alioqui enim ab obligatione audiendi Missam non excusabitur.

Tertiò quæritur: Si maritus zelotypus permittere nolit vxori, vt exeat domo, obligabiturne vxor ad audiendam Missam, an verò ad morem gerendum marito? S. Antoninus in 2. par. tit. 9. cap. 10. §. 2. dicit eam obligari ad audiendam Missam. Alij è contra, ad obediendum

dum marito obligari eam affirmant. Veritas hæc est. Quòd si vxor graue damnum sibi timeat, tum parendo marito ab obligatione audiendi Missam excusabitur; sin minus audire Missam tenetur: quo sensu accipiendam esse S. Antonini sententiam affirmat Suarez.

Nondò ab obligatione audiendi Missã excusat seruitus necessaria, & officij cõditio. Sic excusantur Milites, custodiẽtes propugnacula ac portas ciuitatis. Item tenentes excubias, quas citra periculum deferere non possunt. Itẽ custodes prædiorum & armentorũ, si damnũ timeant, neq; habeant, quos sibi substituant. Item Nutrices, quibus puerorum cura commissa, quos interdum vnã secum ad Ecclesiam deferre non expedit. His Caietanus, verbo Festa, adiungit veredarios, aliosq; cursores, qui citra magnũ incommodũ audiendæ Missæ vacare nõ possunt. De seruis maior est dubitãdi ratio, quãdo nimirũ à præcepto Ecclesiæ de audienda Missa excusentur, & quãdo nõ excusentur. Primò, excusantur quomiescunque, incidẽte aliqua necessitate,
Domi-

Dominus eorum ministerio opus habet. Vbi aduertendum, etsi ad extraordinariam diligentiam non obligentur, puta, vt vel somno se defraudent, vel alios soluta mercede sibi in auxilium adsciscant, quò ab occupationibus suis expediti, Missam audire possint, (quam magnopere laudandi sint, si qui id faciant:) nihilominus tamen maximam in negotijs suis adhibere diligentiam obligari, quò tam Dominorum mandatis, quàm præcepto Ecclesiæ de audienda Missa possint satisfacere; alioquin à peccato non excusabuntur.

Secundò dico, si negotia illa, citra graue aliquod incommodum, in aliud tempus reijci possint, tum grauiter peccare dominos, qui seruos suos talibus negotijs, quò minus Missam audiant, impediunt: tenentur enim illi non modò seruos suos non impedire ab audienda Missa, citra euidètem necessitatem, sed summa etiam diligentia procurare, vt Ecclesiæ præceptis satisfaciant. Quæ est doctrina communis, ex illo S. Pauli i. Cor. 5. desumpta: *Si quis suorum, maxime domesticorum, curam non habet, fidem*
nega-

negavit, & est infideli deterior.

Verùm manet difficultas: quid faciet seruus, si à domino tempore Missæ occupationibus non necessarijs, & quæ differri in aliud tempus commodè possunt, implicetur? Respondeo, si præter leuem aliquam exostulationem, aut verborum contumeliam, nihil habet seruus quod timeat, debet audire Missã: si verò magnum aliquod incommodum reformidet, indicabit domino, se necdum Missam audiuisset, & si is nihilominus expediri velit id, quod faciendum illi imposuit, morem gerere seruus poterit, neque peccabit Missam non audiendo. Credendum enim est, Ecclesiam eum non obligare ad audiendam Missam cum insigni aliquo periculo. Quod si tamen id frequenter fiat, obligatus est seruus alium sibi dominum querere, sub quo præceptis Ecclesiæ possit satisfacere. Sin talem inuenire non possit, manere licebit cum priore, modò ne in fidei contemptum à Missa prohibeatur: tunc enim, quia Ius simul violatur diuinum, seruus à peccato excusari non poterit. Dicit aliquis: Atque interim tamen non vide-

tur

tur seruus excusari posse, cum, ut pareat domino, qui est homo, obedire Deo & Ecclesie intermittat. Respondeo: Si in vigore maneret vtriusque precepti obligatio, tam domini, quam Ecclesie, certum est seruum potius Ecclesie obedire debere, quam Domino: quia fortius obligat Ecclesie, quam domini preceptum. Iam vero, quando quidem Ecclesie preceptum de audienda Missa cessat, si magnum aliquod ex eius obseruatione seruo periculum immineat: (non enim, uti dictum est, intendit Ecclesia seruum cum tanti damni periculo obligare:) hinc est, quod seruus domino morem gerens, Ecclesie precepto non censeatur obstrictus. In hac sententia omnes Theologi conveniunt, pari que modo de mulieribus etiam, ac foeminis, quoad viros suos; & liberis, quoad parentes, respondere recte solet.

Decimo, a precepto audiendi Missam excusant consuetudines nonnullae iustis de causis introducte; quarum Prima est, ut foeminae post partum ab ingressu Ecclesie abstineant, etiam si valetudine

iam

iam confirmata sint. Quod si fiat ex superstitione & obseruatione Iudaica, peccatum est: sin ex reuerentia erga Ecclesiam, laude dignum est, quemadmodum dicitur *Cap. vnico de Purificatione*. Quæ consuetudo cum ab Episcopis tolleretur, secundum Caietanum ver. Festa, à præcepto de audienda Missa excusat: secus est cum muliere menstruali; non enim causam habet sufficientem, qua ab Ecclesiæ præcepto excusetur, quemadmodum dicit Gregorius cap. vltim. dist. 5. & de Purif. vbi supra, nisi ita fortè infirma sit, vt citra periculum templum adire non possit, aut aliud quoddam incommodum timeat. Deinde in aliquibus locis moris est, vt viduæ post mortem mariti per aliquod tempus ab Ecclesiæ ingressu sese abstineant, quimos, secundum omnes Theologos, similiter ab audienda Missa excusat: quia fundatus est in certa quadam honestate & decore status viduitatis, quo scilicet viduæ dolorem, ex maritorum morte conceptum, publicè testificentur. Verum ad quod tempus extendit sese talis consuetudo

tudo

tudo Syluester & Rosella mensis spatium illi præstituunt. Nauarrus cap. 21. num. 4. dicit, in foeminis nobilibus hanc consuetudinem, etiam si per integrum annum seruetur, damnari non posse; quanquam laudabilius sit (inquit) eam non obseruare, quod videatur modum excedere, ideoque ab Episcopis moderanda. Vt ut sit, si est vera consuetudo, & ab Episcopis toleretur, à præcepto quoque Ecclesiæ de audienda Missa excusat. Monet porrò Nauarrus, viduis istis, quæ hanc consuetudinem obseruant, necessariò etiam ob alia negotia domo non esse exeundum; alioquin enim à culpa non excusabuntur.

Tertia consuetudo est nobilium virginum, quæ cum viro maturæ sunt, domo non exeunt, & per consequens neque ad Missam; vnde frequenter, ne quid patiantur incommodi, & pro maiori custodia, matres etiam illarum, vel alij vnà cum illis domi manere, & Missam intermittere consueuerunt. Suarez loco citato, §. Sextum, ideo non esse laudabilem hanc consuetudinem dicit, quod diligentius asseruantur virgines, si vnà cum

cum n
si don
merer
est ab
fenest
quoru
illis e
lenda
tudo,
dum q
minim
quent
Nauar
tinuò
mine C
eo loc
sint,
Quibu
co cum
uarro
vbicun
longo
ab hoc
cusare
earum
uari p
cunq;

cum matribus ad Missam abeant, quàm si domi maneant; ideoq; tanto maiorem mereri reprehensionem, quãto turpius est abstinere ab Ecclesijs potius, quàm à fenestris, ludis, & publicis spectaculis, quorum spectandorum gratia è domo illis exire nulla est religio. Vnde abolenda meritò talis videtur esse consuetudo, aut certè moderanda, ordinandumq; vt omnes virgines, festis ad minimum solemnioribus, Missas frequentent, quemadmodum rectè notat Nauarrus, propterea quòd Missam continuò omittere intolerabile sit, & homine Christiano indignum, maximè si eo loco ac tempore Missam audire possint, quo à paucissimis conspiciantur. Quibus omnibus nihil obstantibus, dico cum Caietano, Syluestro, Soto, Nauarro & Suarez, talem consuetudinem, vbicunq; fuerit introducta, tolerata, & longo tempore præscripta, sufficienter ab hoc præcepto audiendi Missam excusare, non solùm ipsas virgines, sed earum quoq; parentes, qui eas ita asseruari procurant, earum custodes, & quicunq; cum ipsis domi manent, quando

M

ita

ita videtur necesse. Ratio hæc est, quia Missam omittere nõ est res intrinsecus per se mala, vnde, extante iusta causa, omitti citra peccatum potest. Præsumitur autem hîc esse iustam causam non exeundi; quia consuetudine diuturna, & ab Episcopis tolerata, ita receptum est.

Vndecimò quoque, iuxta nonnullos, ab hoc præcepto audiendi Missam excusat utilitas spiritualis. Hac ratione Angelus, in Summa sua, eum excusat, qui Missam omittit, vt Concionem audiat. Alij excusant illum, qui in die festa Missam intermittit, vt confiteatur. Suarez loco citato putat, has causas ad omittendam Missam non esse sufficientes: alioquin enim (inquit) posset aliquis quoque Dominica die matutino tẽpore pia & fructuosa meditatione se exercere, putando id vtilius esse, quã audire Missam, quod falsum est. Ecclesiæ enim obedire, & præcepta eius observare, est fructus hominis Christiani, adeo vt tum demũ tales casus excusent, quando subest aliqua causa & necessitas moralis, vt dictum est Cap. 20. §. 3.

Duode-

Du
Cen
is sit n
public
cubina
tarius
degra
audien
dem e
fia pro
de coh
Nullu
Si. d.
delict
diend
nicati
ne non
mus o
sed pu
cuffor
xis sch
excom
bium:
sam, si
natim
lemn
eus C

Duodecimò excusat impedimentum Censuræ in Sacerdote aliquo : si enim is sit nominatim excommunicatus, aut publicus Clerici percussor, aut Concubinarius, ideoque ab Ecclesia denunciatus; si sit suspensus, interdictus, aut degradatus, non solum ab eius Missa audienda excusamur, sed ne audire quidem eam permittimur; quia id Ecclesia prohibuit, vt videre est Cap. vlt. de cohabit. Cleric. & mulier & Cap. Nullus, 32. d. & Cap. Si qui sunt, 81. d. Propter alia verò Sacerdotum delicta ac peccata, ab eorum Missa audienda non excusamur, etsi excommunicati sint à Iure, vel ab homine, modò ne nominatim: non enim obligati sumus omnem vitare excommunicatum, sed publicum solummodò Clerici percussorem, & eum, qui nominatim affixis schedis, aut alijs solemnitatibus est excommunicatus. Hic occurrit tale dubium: Quid faciendum audiētibus Missam, si ad eandem Missam aliquis nominatim affixis schedis, vel alioquin solemniter excommunicatus, vel publicus Clerici percussor accedat: cum

M 2 alijs

alijs enim excommunicatis Missam audire permissum est, neque eos omnes evitare obligati sumus? Respondeo: Si talis excommunicatus exire nolit, neque expelli queat, circumstantes omnes exire debent, etiam si Sacerdos ab altari non recedat: alioquin enim contra preceptum Ecclesie communicarent cum excommunicato in diuinis. Quod tamen ita intelligendum est, si excommunicatus Missae adsistat, ut eam audiat: si enim aliud aliquod tractet negotium, aut aliam Missam in alia Capella eiusdem Ecclesie audiat, nihil opus est recedere; non enim hoc est communicare cum Excommunicato in diuinis. Hac est doctrina communis, cuius Authores citantur à Suarez Tom. 5. disp. 12. sect. 1. in fine. Quid autem in eo casu faciendum sit Sacerdoti, dictum est Cap. 11. in fine.

Restant duo dubia in hac materia examinanda. Primum est: Anne is, qui ab obligatione audiendi Missam est excusatus, teneatur loco Missae Deum precibus, vel alio quodam modo honorare, quandoquidem honorare Missa non potest? Scot. dist. 9. & 17. quæst. vnica, dicit, quod

quod
di &
natur
ab Ec
fieri d
fisten
ptum
lebra
action
dum,
doctr
nemi
potiu
clesia
nauer
festis,
las re
quis v
Missæ
lias C
oblig
da Mi
fessio
fione.
tionis
lata s
confi

quòd teneatur, quia præceptum adorandi & honorandi Deum diuinum est & naturale, tempus verò id ipsum faciendi ab Ecclesia determinatum, qua iubet id fieri diebus festis S. Missæ Sacrificio assistendo: vnde quando dictum præceptum non adimpletur actione Missæ celebrandæ, vel audiendæ, relinquitur alia actione æquivalente id esse adimplendum, nimirum Oratione. Verùm hæc doctrina ab alijs non est approbata, qui neminem ad eiusmodi preces obligari potius existimant, propterea quòd Ecclesia nullam aliam actionem determinauerit ad honorandum Deum diebus festis, præterquam Missam. Ergo ad nullas res alias obligati sumus. Præterea, si quis voluntariè in die festa negligendo Missam mortaliter peccet, non est ad alias Orationes obligatus, multo minus obligatus erit, qui legitimè ab audienda Missa excusatur. Adde quòd in Confessionib⁹ nemo se accuset de tali omissione, quod indicium est, ea, quæ de orationibus, alijsque pijs exercitijs hinc allata sint, non tam præcepti esse, quàm consilij.

Alterum, quod circa hanc materiam considerandum venit, illud est: An in sacris Canonibus aliqua poena huius præcepti (de audienda diebus festis Missa) transgressoribus sit præstituta? Respondeo: In isto Cap. Missas de Consecrat. dist. 1. illud duntaxat dici de præcepti huius transgressoribus: *Ab Episcopo publicè confundantur.* Id quod, secundum communem Interpretum sententiam, de publica correctione & reprehensione, vel de excommunicatione publica est intelligendum. Hinc fit, ut in aliquibus locis, qui Missam non audiunt, à Parocho publicè denuntientur. Verum, ut hac in re recto ordine procedamus, commodum videtur, ut qui diebus festis diuino & salutifero huic Missæ Sacrificio adsistere negligunt, moneantur ac corrigantur priuatim. Quòd si id nihil profit, & illi Missam negligere perseuerent, ad Excommunicationem veniendum est; quia res est grauis & scandalosa. Quinimò, qui diebus festis Missam audire non curat, hæreseos suspicionem incurrit.

FINIS LIB. PRIMI.

DE